

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 22. syyskuuta 2023
(OR. en)

13280/23

Toimielinten välinen asia:
2023/0329(NLE)

ENV 1024
COMER 101
MI 772
ONU 62
CONSOM 326
SAN 532

EHDOTUS

Lähettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	22. syyskuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2023) 542 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖS elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta kyseisen yleissopimuksen liitteiden A ja B muuttamista koskevan päätöksen hyväksymiseen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 542 final.

Liite: COM(2023) 542 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 22.9.2023
COM(2023) 542 final

2023/0329 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta kyseisen yleissopimuksen liitteiden A ja B muuttamista koskevan päätöksen hyväksymiseen

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN KOHDE

Tämä ehdotus koskee päätöstä elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen¹, jäljempänä 'yleissopimus', osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa unionin puolesta otettavan kannan vahvistamisesta siltä osin kuin on kyse sellaisten päätösten suunnitellusta hyväksymisestä, joilla muutetaan kyseisen yleissopimuksen liitteitä A ja B. Liitteissä A ja B luetellaan lisättyä elohopeaa sisältävät tuotteet sekä valmistusprosessit, joissa käytetään elohopeaa tai elohopeayhdisteitä, jäljempänä 'elohopeaprosessit', joihin sovelletaan joko käytöstä luopumisen määräaikoja tai elohopean käyttöä säänteleviä määräyksiä².

2. EHDOTUKSEN TAUSTA

2.1. Elohopeaa koskeva Minamatan yleissopimus

Elohopeaa koskeva Minamatan yleissopimus, jäljempänä 'yleissopimus', on tärkein kansainvälinen lainsäädäntökehys, jonka tarkoituksena on ihmisten terveyden ja ympäristön suojeleminen ihmisen toiminnasta johtuvilta elohopean ja elohopeayhdisteiden päästöiltä ilmaan, veteen ja maaperään. Yleissopimus kattaa elohopean koko elinkaaren elohopean louhinnasta sen loppusijoitukseen.

Se tuli voimaan 16. elokuuta 2017.

Euroopan unioni, jäljempänä 'unioni', sekä kaikki jäsenvaltiot ovat yleissopimuksen osapuolia³.

Yleissopimuksen mukaan lisättyä elohopeaa sisältäviin tuotteisiin sovelletaan kahdenlaisia rajoituksia sen mukaan, kuuluvatko ne yleissopimuksen liitteessä A olevan I vai II osan⁴ soveltamisalaan:

- Yleissopimuksen 4 artiklan 1 kohdan nojalla I osassa lueteltujen lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden (esimerkiksi tiettyjen pienloistelamppujen) valmistus, tuonti tai vienti ei ole sallittua kyseisessä osassa asetettujen käytöstä luopumisen määräaikojen jälkeen.
- Liitteessä A olevassa II osassa lueteltuihin lisättyä elohopeaa sisältäviin tuotteisiin sovelletaan kyseisessä osassa vahvistettuja elohopean käyttöä koskevia erityisehtoja ja rajoituksia. Yleissopimuksen 4 artiklan 3 kohdan nojalla osapuolet⁵ toteuttavat tarvittavat toimenpiteet näiden ehtojen ja rajoitusten noudattamiseksi. Tähän mennessä ainoastaan hammasamalgaami on lueteltu liitteessä A olevassa II osassa.

¹ Minamatan yleissopimuksen teksti on saatavilla osoitteessa

<https://mercuryconvention.org/sites/default/files/2021-06/Minamata-Convention-booklet-rus-full.pdf>

² Tässä asiakirjassa ilmaisu 'elohopean käyttöä sääntelevä(t)' kattaa yleisesti ottaen elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen liitteissä A ja B olevissa II osissa vahvistetut tai vastaavat vaatimukset.

³ Neuvoston päätös (EU) 2017/939, annettu 11 päivänä toukokuuta 2017, elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta (EUVL L 142, 2.6.2017, s. 4).

⁴ Viittaukset artikloihin ja liitteisiin ovat tässä asiakirjassa viittauksia elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen artikloihin ja liitteisiin, ellei toisin mainita.

⁵ Tässä asiakirjassa 'osapuolilla' tarkoitetaan elohopeaa koskevan yleissopimuksen osapuolia.

Vastaavasti elohopeaprosesseihin sovelletaan yleissopimuksen mukaan myös kahdenlaisia rajoituksia sen mukaan, kuuluvatko ne liitteessä B olevan I vai II osan soveltamisalaan:

- Yleissopimuksen 5 artiklan 2 kohdan nojalla liitteessä B olevassa I osassa luetelluissa elohopeaprosesseissa (esimerkiksi kloorialkaliin tuotannossa) on luovuttava elohopean tai elohopeayhdisteiden käytöstä kyseisessä osassa asetettuihin käytöstä luopumisen määräaikoihin mennessä.
- Liitteessä B olevassa II osassa lueteltuihin elohopeaprosesseihin sovelletaan kyseisessä osassa vahvistettuja elohopean käyttöä koskevia vaatimuksia (esim. uuden elohopean tuotannosta peräisin olevan elohopean käytön kieltäminen). Osapuolten on 5 artiklan 3 kohdan nojalla toteutettava toimenpiteitä näiden ehtojen ja vaatimusten noudattamiseksi, myös elohopeattomiin prosesseihin siirtymisen osalta, kunhan osapuolten konferenssi toteaa, että käytettävissä on taloudellisesti ja teknisesti toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja.

Yleissopimuksen 4 artiklan 8 kohdan ja 5 artiklan 10 kohdan nojalla liitteitä A ja B oli tarkasteltava uudelleen 16. elokuuta 2022 mennessä. Tässä yhteydessä osapuolten konferenssi ottaa huomioon i) osapuolten 4 artiklan 7 kohdan ja 5 artiklan 9 kohdan mukaisesti tekemät muutosehdotukset, ii) osapuolten 4 artiklan 4 kohdan ja 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti toimittamat tiedot lisättyä elohopeaa sisältävistä tuotteista ja prosesseista ja niiden vaihtoehtoista sekä iii) teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisten elohopeattomien vaihtoehtojen saatavuuden sekä ympäristölle ja ihmisten terveydelle aiheutuvat riskit ja hyödyt.

2.2. Osapuolten konferenssi

Osapuolten konferenssi huolehtii sille yleissopimuksessa määrättyjen tehtävien suorittamisesta. Tätä varten se harkitsee ja toteuttaa muun muassa toimia, jotka voivat olla tarpeen yleissopimuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Yleissopimuksen 28 artiklan sekä osapuolten konferenssin ensimmäisessä kokouksessaan (24.–29. syyskuuta 2017)⁶ hyväksymän työjärjestystä koskevan päätöksen MC-1/1⁷ mukaisesti kullakin osapuolella on yksi ääni. Unionilla on kuitenkin alueellisena taloudellisen yhdentymisen järjestönä sen omaan toimivaltaan kuuluvissa asioissa oikeus käyttää äänimäärää, joka vastaa yleissopimuksen osapuolina olevien unionin jäsenvaltioiden lukumäärää. Unioni ei saa käyttää äänioikeuttaan, jos jokin sen jäsenvaltioista käyttää omaa äänioikeuttaan, ja päinvastoin.

⁶ Elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen osapuolten konferenssin ensimmäinen kokous, Geneve, Sveitsi, 24.–29. syyskuuta 2017, <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop1>

⁷ Elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen osapuolten konferenssin ensimmäisessä kokouksessa tehty päätös MC-1/1: työjärjestys, 22. marraskuuta 2017, <https://mercuryconvention.org/sites/default/files/documents/decision/UNEP-MC-COP1-Dec1-RulesProcedure.EN.pdf>

2.3. Osapuolten konferenssin suunnitellut säädökset

Liitteiden A ja B uudelleentarkasteluprosessin käynnistämiseksi osapuolten konferenssi hyväksyi kolmannessa kokouksessaan (25.–29. marraskuuta 2019) päätöksen MC-3/1⁸, jolla perustettiin teknisten asiantuntijoiden väliaikainen ryhmä. Ryhmän tehtävänä oli jatkaa keskusteluja lisättyä elohopeaa sisältävistä tuotteista ja elohopeaprosesseista kokousten välisenä aikana ennen osapuolten konferenssin neljättä kokousta. Ryhmän tehtävänä oli erityisesti parantaa ja järjestää tietoja, joita osapuolet toimittavat yleissopimuksen 4 artiklan 4 ja 7 kohdan sekä 5 artiklan 4 ja 9 kohdan nojalla. Tämän asiantuntijatyön tulosten ja osapuolten toimittamien ehdotusten⁹, mukaan lukien Euroopan unionin ennen osapuolten konferenssin neljättä kokousta (21.–25. maaliskuuta 2022) tekemät ehdotukset¹⁰, perusteella osapuolten konferenssi hyväksyi päätöksen MC-4/3¹¹.

Päätöksen MC-4/3 5 kohta

Osapuolet sopivat, että liitteessä A olevaan I osaan lisätään neljä uutta lisättyä elohopeaa sisältävää tuotetta (ks. alla olevan taulukon vasen sarake). Osapuolet eivät kuitenkaan päässeet osapuolten konferenssin neljännessä kokouksessa yhteisymmärrykseen tuotteiden käytöstä luopumisen määräajoista, joten ne päättivät päätöksen MC-4/3 5 kohdan mukaisesti lykätä keskustelua näistä määräajoista osapuolten konferenssin viidenteen kokoukseen, jolloin niistä keskusteltaisiin ehdotettujen hakasulkeissa olevien ajankohtien pohjalta (ks. alla olevan taulukon oikea sarake).

<i>Lisättyä elohopeaa sisältävät tuotteet</i>	<i>Päivämäärä, jonka jälkeen tuotteen valmistus, tuonti ja vienti ei ole sallittua (käytöstä luopumisen määräaika)</i>
Alle 2 % elohopeaa sisältävät sinkki-hopeaoksidi-nappiparistot ja alle 2 % elohopeaa sisältävät sinkki-ilma-nappiparistot	[2025] [2029]
Erittäin tarkat kapasitanssin ja häviön mittaamissiltauksiset ja tarkkailu- ja valvontalaitteiden suurtaajuuksiset radiotaajuukskytkimet ja -releet, joissa	[2025]

⁸ Elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen osapuolten konferenssin kolmannessa kokouksessa tehty päätös MC-3/1 liitteiden A ja B uudelleentarkastelusta, UNEP/MC/COP3/Dec. 1, saatavilla osoitteessa <http://www.mercuryconvention.org/Meetings/COP3/Decisions/tabid/8654/language/en-US/Default.aspx>

⁹ Afrikan alueen, Kanadan ja Norjan ehdotukset elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen liitteessä A olevien I ja II osan muuttamiseksi, saatavilla osoitteessa <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop4#cop-documents>

¹⁰ UNEP/MC/COP.4/26/Add1 Euroopan unionin ehdotus elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen liitteessä A olevien I ja II osan sekä liitteessä B olevan I osan muuttamiseksi, saatavilla osoitteessa <https://mercuryconvention.org/en/documents/proposal-european-union-amend-part-i-annex-part-ii-annex-and-part-i-annex-b-minamata>

¹¹ Elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen osapuolten konferenssin neljännessä kokouksessa tehty päätös MC-4/3 liitteiden A ja B uudelleentarkastelusta ja muutoksista, UNEP/MC/COP4/Dec. 3, saatavilla osoitteessa https://mercuryconvention.org/sites/default/files/documents/decision/4_Dec3_Amendment.English.pdf

elohopean enimmäispitoisuus on 20 mg/siltaus, kytkin tai rele [paitsi tuotteet, joita käytetään tutkimus- ja kehittämistarkoituksiin]	
Yleiskäyttöön tarkoitetut lineaariset loistelamput: (a) halofosfaattilamput, joiden teho on enintään 40 wattia ja elohopeapitoisuus enintään 10 mg/lamppu (b) halofosfaattilamput, joiden teho on vähintään 40 wattia	[2025] [2027] [2030]
Yleiskäyttöön tarkoitetut lineaariset loistelamput: (a) kolmihuippuloisteainelamput, joiden teho on alle 60 wattia ja elohopeapitoisuus enintään 5 mg/lamppu	[2027] [2030]

Päätöksen MC-4/3 6 kohta

Elohopeaprosessien osalta osapuolet päättivät myös harkita osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa elohopeaa sisältäviä katalyytteja käyttämällä tapahtuvan polyuretaanin tuotannon lisäämistä liitteessä B olevaan I osaan prosessina, josta on luovuttava tiettyyn käytöstä luopumisen määräaikaan mennessä.

Edellä mainittujen päätöksen MC-4/3 5 ja 6 kohdan lisäksi osapuolten on suunnitelluista säädöksistä neuvotellessaan ja niitä laatiessaan otettava huomioon osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa myös Afrikan alueen ennen kyseistä kokousta tekemä 4 artiklan 7 kohdan mukainen ehdotus¹². Tässä ehdotuksessa esitetään jäljempänä kuvatun mukaisia lisämuutoksia liitteessä A oleviin I ja II osaan.

2.4. Afrikan alueen tekemä ehdotus

Liitteessä A olevaan I osaan ehdotetut muutokset

Afrikan alue ehdottaa, että liitteessä A olevaan I osaan lisätään seuraavat kuusi tuoteluokkaa ja niihin liittyvät käytöstä luopumisen määräajat.

<i>Lisättyä elohopeaa sisältävät tuotteet</i>	<i>Päivämäärä, jonka jälkeen tuotteen valmistus, tuonti ja vienti ei ole sallittua (käytöstä luopumisen määräaika)</i>
Kosmetiikka, mukaan lukien ihoa vaalentavat saippuat ja voiteet, mutta lukuun ottamatta silmän alueen kosmetiikkaa, jossa elohopeaa käytetään säilöntäaineena ja jonka osalta toimivaa ja turvallista korvaavaa säilöntäainetta ei ole saatavilla	2025
Hammasamalgaami	2030
Yleiskäyttöön tarkoitetut pienloistelamput (CFL), joiden teho on yli 30 wattia	2025

¹² Afrikan alueen ehdotus liitteessä A olevien I ja II osan muuttamiseksi, saatavilla osoitteessa <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop5>

Pienloistelamput (CFL.ni), joissa on ei-integroitu virranrajoitin ja joiden teho on enintään 30 wattia ja jotka sisältävät elohopeaa korkeintaan 5 mg/purkausputki	2025
Yleiskäyttöön tarkoitetut lineaariset loistelamput: (b) kolmihuippuloisteainelamput, joiden teho on vähintään 60 wattia	2026
Yleiskäyttöön tarkoitetut ei-lineaariset loistelamput (esim. U:n tai ympyrän muotoiset): (a) kolmihuippuloisteainelamput, kaikki tehot (b) halofosfaattilamput, kaikki tehot	2026

Liitteessä A olevaan II osaan ehdotetut muutokset

Afrikan alue ehdottaa myös, että liitteessä A olevaan II osaan lisätään i) yksi uusi lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden luokka eli kosmetiikka, johon liitetään kaupan rajoituksia, ja ii) hammasamalgaamia koskevia lisävaatimuksia.

<i>Lisättyä elohopeaa sisältävät tuotteet</i>	<i>Säännökset</i>
Kosmetiikka, mukaan lukien ihoa vaalentavat saippuat ja voiteet, mutta lukuun ottamatta silmän alueen kosmetiikkaa, jossa elohopeaa käytetään säilöntäaineena ja jonka osalta toimivaa ja turvallista korvaavaa säilöntäainetta ei ole saatavilla	Osapuolten on tehtävä seuraavia toimenpiteitä lopettaakseen lisättyä elohopeaa sisältävien kosmetiikkatuotteiden myynnin ja tarjoamisen myytäväksi sekä paikallisilla markkinoilla että verkkoalustoilla: i. Kansallisten tavoitteiden asettaminen myynnin ja myytäväksi tarjoamisen asteittaiselle lopettamiselle muun muassa toteuttamalla kaksi tai useampia seuraavista toimenpiteistä: a. Markkinointia, mainontaa ja esittelyä hillitsevien strategioiden kehittäminen ja toteuttaminen b. Lisättyä elohopeaa sisältäviä kosmetiikkatuotteita koskevien suositusten sekä pidätettyjä tuotteita ja kiellettyjä aineita koskevien luetteloiden laatiminen ja julkistaminen c. Lisensointi ja tuotteiden ainesosia koskevat hyväksynät kosmetiikka- ja kauneudenhoitotuotteita valmistaville laitoksille d. Verkkoalustojen osallistuminen tuoteturvallisuuslupausten kehittämiseen ja täytäntöönpanoon ii. Asteittaista lopettamista koskevien aloitteiden koordinointi ja niitä koskeva yhteistyö ministeriöiden välillä sekä kahdenvälisesti ja/tai alueellisesti iii. Yleisen tietoisuuden lisääminen ihoa vaalentavien tuotteiden käytön vaaroista lääkäreiden, dermatologien ja kauneuskeskusten sekä kuluttajien ja perheenjäsenten keskuudessa
Hammasamalgaami	Hammasamalgaamin osalta on asetettava seuraavia lisävaatimuksia: i. Kansallisen suunnitelman toimittaminen sihteeristölle toimenpiteistä, joita osapuolet aikovat toteuttaa hammasamalgaamin käytön lopettamiseksi asteittain

	ii. Hammasamalgaamin käytön poissulkeminen tai kieltäminen julkisten sairausvakuutusjärjestelmien ja ohjelmien puiteissa asianmukaisin toimenpitein
--	---

3. UNIONIN PUOLESTA OTETTAVA KANTA

Unionin tavoitteena on luopua elohopean käytöstä sekä unionissa että maailmanlaajuisesti mahdollisimman nopeasti ja kattavasti sitä mukaa, kun saataville tulee käyttökelpoisia vaihtoehtoja¹³. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää erityisesti, että lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden käytöstä luovutaan ja elohopeaprosesseista siirrytään elohopeattomiin prosesseihin heti, kun saatavilla on taloudellisesti ja teknisesti toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja, jotka ovat suotuisia ihmisten terveyden ja ympäristön kannalta.

Maailmanlaajuinen edistyminen tämän tavoitteen saavuttamisessa edistäisi myrkyttömään ympäristöön tähtäävää saasteettomuustavoitetta, joka esitetään Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa¹⁴. Se vauhdittaisi myös EU:n vuonna 2020 hyväksymän kestävyttä edistävän kemikaalistrategian¹⁵ täytäntöönpanoa. Kyseisessä strategiassa Euroopan komissio on sitoutunut säilyttämään kansainvälisellä tasolla johtavan aseman kemikaalien hyvän hallinnan edistämisessä.

Yleissopimuksen liitteen A muuttaminen (lisättyä elohopeaa sisältävät tuotteet, joiden valmistus, tuonti ja vienti on kielletty tai joihin sovelletaan elohopean käyttöä koskevia vaatimuksia)

Unionin puolesta otettava kanta perustuu seuraaviin seikkoihin:

- Elohopeaa koskevan asetuksen (EU) 2017/852¹⁶, jäljempänä 'elohopea-asetus', liite II, jolla saatetaan yleissopimuksen liite A (I osa) osaksi EU:n lainsäädäntöä, on soveltamisalaltaan laajempi kuin yleissopimus, koska se kattaa useampia lisättyä elohopeaa sisältäviä tuotteita (esimerkiksi nappiparistot).
- Unioni toimitti päätöksen MC-3/1 mukaisesti (maaliskuussa 2020) ehdotuksen¹⁷, jossa yksilöidään joukko muita lisättyä elohopeaa sisältäviä tuotteita, joille on saatavilla toteuttamiskelpoisia ja suotuisia elohopeattomia vaihtoehtoja. Osa näistä tuotteista on sellaisia, joiden tuonti ja saattaminen sisämarkkinoille^{18,19} on jo nyt

¹³ Ks. [Neuvoston päätelmät elohopeaa koskevan yhteisön strategian tarkistamisesta, 14. maaliskuuta 2011](#)

¹⁴ Komission tiedonanto *Euroopan vihreän kehityksen ohjelma*, 11.12.2019, COM(2019) 640 final.

¹⁵ Komission tiedonanto *Kestävyttä edistävä kemikaalistrategia – Kohti myrkyttöä ympäristöä*, 14.10.2020, COM(2020) 667 final.

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/852, annettu 17 päivänä toukokuuta 2017, elohopeasta ja asetuksen (EY) N:o 1102/2008 kumoamisesta (EUVL L 137, 24.5.2017, s. 1).

¹⁷ EU:n ehdotus, joka koskee lisättyä elohopeaa sisältäviä tuotteita sekä valmistusprosesseja, joissa käytetään elohopeaa tai elohopeayhdisteitä (maaliskuu 2020), saatavilla osoitteessa http://www.mercuryconvention.org/Portals/11/documents/meetings/COP4/submissions/EU_AnnexAB.pdf

¹⁸ Käsite 'saattaminen sisämarkkinoille' kattaa 'tuonnin' EU:n lainsäädännössä, jolla säännellään lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden saattamista markkinoille.

¹⁹ Täydellinen luettelo asiaa koskevasta EU:n lainsäädännöstä on komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa *Ratification and Implementation by the EU of the Minamata Convention on Mercury Accompanying the*

kielletty esimerkiksi direktiivin 2011/65/EU²⁰ (RoHS-direktiivi) ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006²¹ (REACH-asetus) nojalla mutta joihin ei vielä sovelleta valmistus- ja vientikieltoa.

- Asetuksen (EU) 2017/852 muuttamisesta 14. heinäkuuta 2023 annettu komission delegoitu asetus (EU).../... (C(2023) 4683 final)²², jolla saatetaan päätös MC-4/3 osaksi EU:n lainsäädäntöä elohopea-asetuksen 20 artiklan mukaisesti.

Afrikan alueen ehdotukseen, joka koskee muutoksia liitteessä A olevaan I osaan, sisältyvät lisättyä elohopeaa sisältävät tuotteet ovat joko unionin säännösten mukaisia (esim. pyynnöt elohopeaa sisältäviä lamppeja koskevien poikkeusten uusimisesta on hylätty RoHS-direktiivin mukaisesti) tai niiden käytöstä luopumista valmistellaan parhaillaan myös unionin tasolla, jossa kehitetään vastaavaa niiden kieltämiseen tähtäävää lainsäädäntöä.

Liitteessä A olevaan II osaan tehtäviä muutoksia koskevassa Afrikan alueen ehdotuksessa esimerkiksi seuraavat säännökset ovat yhdenmukaisia unionin säännösten kanssa:

- Kansalliset suunnitelmat toimenpiteistä, joita osapuolet aikovat toteuttaa hammasamalgaamin käytön lopettamiseksi asteittain (elohopea-asetuksen 10 artiklan 3 kohta)
- Kansallisten tavoitteiden asettaminen kosmetiikkatuotteiden myynnin ja myytäväksi tarjoamisen asteittaiselle lopettamiselle muun muassa toteuttamalla kaksi tai useampia seuraavista toimenpiteistä:
 - Markkinointia, mainontaa ja esittelyä hillitsevien strategioiden kehittäminen ja toteuttaminen
 - Verkkoalustojen osallistuminen tuoteturvallisuuslupausten kehittämiseen ja täytäntöönpanoon

Unionin säännöstö ei kuitenkaan kata osaa säännöksistä, kuten seuraavia:

- Hammasamalgaamin käytön poissulkeminen tai kieltäminen julkisten sairausvakuutusjärjestelmien ja ohjelmien puitteissa asianmukaisin toimenpitein
- Kosmetiikan osalta:

document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on mercury, and repealing Regulation (EC) No 1102/2008, 2.2.2016, SWD/2016/017 final.

²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/65/EU, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2011, tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (EUVL L 174, 1.7.2011, s. 88).

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta (EUVL L 396, 30.12.2006, s. 1).

²² Komission delegoitu asetus (EU).../..., annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse lisättyä elohopeaa sisältävistä tuotteista, joihin sovelletaan valmistus-, tuonti- ja vientikieltoja (C(2023) 4683 final).

- Asteittaista lopettamista koskevien aloitteiden koordinointi ja niitä koskeva yhteistyö ministeriöiden välillä sekä kahdenvälisesti ja/tai alueellisesti
- Yleisen tietoisuuden lisääminen ihoa vaalentavien tuotteiden käytön vaaroista lääkäreiden, dermatologien ja kauneuskeskusten sekä kuluttajien ja perheenjäsenten keskuudessa

Näillä säännöksillä ei ole oikeusvaikutuksia unionin säännöstöön. Esimerkiksi elohopea-asetuksen 19 artiklan b alakohdan mukaan terveyspalveluiden ja sairaanhoidon järjestäminen ja tarjoaminen kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Sen vuoksi tämä ehdotettu neuvoston päätös ei koske niitä.

Liitteen A muuttaminen tarjoaa siis useita mahdollisuuksia vähentää elohopean käyttöä ja siihen liittyvää saastumista maailmanlaajuisesti:

- (1) Lisäämällä yleissopimuksen liitteessä A olevaan I osaan tuotteita, jotka on jo lueteltu unionin elohopea-asetuksen liitteessä II, voidaan kaventaa yleissopimuksen ja sitä edistyneemmän voimassa olevan unionin lainsäädännön välisiä eroja.
- (2) Yleissopimuksen liitteessä A olevaan I osaan voidaan lisätä tuotteita, joihin ei vielä sovelleta valmistus- ja vientikieltoja unionin elohopea-asetuksen nojalla mutta joita ei kuitenkaan saa enää saattaa unionin markkinoille tai joiden kieltämiseksi unionin tasolla kehitetään parhaillaan vastaavaa lainsäädäntöä.

Näin ollen osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa unionin puolesta otettava kanta koostuu seuraavista elementeistä: tuetaan sellaisten säädösten hyväksymistä, joilla yleissopimuksen liitteen A soveltamisalaa laajennetaan sellaisiin lisättyä elohopeaa sisältäviin tuotteisiin, joiden valmistus ja kauppa on jo kielletty unionin elohopea-asetuksen liitteen II nojalla tai joiden saattaminen unionin markkinoille on jo kielletty tai joiden kieltämiseksi unionin tasolla kehitetään parhaillaan vastaavaa lainsäädäntöä ja jotka voidaan korvata elohopeattomilla vaihtoehdoilla, joiden on osoitettu olevan taloudellisesti ja teknisesti toteuttamiskelpoisia sekä suotuisia ympäristön ja ihmisten terveyden kannalta.

Yleissopimuksen liitteen B muuttaminen (elohopeaa sisältävät prosessit, joihin sovelletaan käytöstä luopumisen määräaika tai elohopean käyttöä koskevia vaatimuksia)

Unionin puolesta otettava kanta perustuu seuraaviin seikkoihin:

Yleissopimuksen 5 artiklan 2 ja 3 kohta ja liite B on saatettu osaksi Unionin lainsäädäntöä erityisesti elohopea-asetuksen 7 artiklan 1 ja 3 kohdan ja liitteen III myötä, ja unionin asiaa koskevat säädökset ovat yleissopimusta tiukempia.

Ensinnäkin yleissopimuksen liite B kattaa viisi elohopeaprosessia (kloorialkaliin, asetalehdydin, vinyylidikloridimonomeerin, alkoholaattien ja polyuretaanin tuotanto), kun taas elohopea-asetuksen liite III sisältää yleissäännöksen, jolla kielletään elohopean tai elohopeayhdisteiden käyttö kaikissa valmistusprosesseissa unionissa tiettyihin käytöstä luopumisen määräaikoihin mennessä. Katalyyttinä käytön osalta tämä määräaika on 1. tammikuuta 2018 ja elektrodina käytön osalta 1. tammikuuta 2022. Kiellon soveltamisala on näin ollen rajoittamaton unionin lainsäädännön nojalla.

Toiseksi vaikka elohopea-asetuksen liitteessä III vahvistetaan käytöstä luopumisen määräaika koskeva poikkeus alkoholaattien tuotannon osalta, tämä säännös on silti tiukempi kuin yleissopimuksen liitteessä B oleva määräys. Lisäksi elohopea-asetuksella kielletään elohopean käyttö *katalyyttinä polyuretaanin tuotannossa* 1. tammikuuta 2018 lähtien, kun taas yleissopimuksessa määrätään ainoastaan rajoitus elohopean käytölle ja täsmennetään, että osapuolet joko pyrkivät luopumaan elohopean käytöstä 16. elokuuta 2027 mennessä (polyuretaanin osalta) tai luopuvat tällaisesta käytöstä viiden vuoden kuluttua siitä, kun osapuolten konferenssi on todennut, että saatavilla on teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia elohopeattomia vaihtoehtoja (vinyylidikloridimonomeerin ja alkoholaattien osalta).

Liitteen B muuttaminen tarjoaa mahdollisuuden vähentää elohopean teollista käyttöä. Tämä voidaan saavuttaa lisäämällä yleissopimuksen liitteessä B olevaan I osaan käytöstä luopumisen määräajat elohopean käytölle polyuretaanin tuotannossa unionin säännösten mukaisesti ottaen huomioon saatavilla olevat teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoiset vaihtoehtoiset elohopeattomat prosessit, joista unioni on raportoinut maaliskuussa 2020 päätöksen MC-3/1 mukaisesti toimittamassaan ehdotuksessa; näin kavennetaan yleissopimuksen ja sitä edistyneemmän voimassa olevan unionin lainsäädännön välisiä eroja.

Näin ollen osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa unionin puolesta otettavan kannan olisi tuettava sellaisten säädösten hyväksymistä, joiden tarkoituksena on vahvistaa käytöstä luopumisen määräaika elohopean käytölle polyuretaanin tuotannossa.

4. OIKEUSPERUSTA

4.1. Menettelyllinen oikeusperusta

4.1.1. Periaatteet

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 218 artiklan 9 kohdassa määrätään päätöksistä ”*sopimuksella perustetussa elimessä unionin puolesta esitettävien kantojen vahvistamisesta, silloin kun tämän elimen on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, lukuun ottamatta säädöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan sopimuksen institutionaalisia rakenteita*”.

Ilmaisu ’*säädökset, joilla on oikeusvaikutuksia*’ kattaa myös säädökset, joilla on oikeusvaikutuksia kyseiseen elimeen sovellettavan kansainvälisen oikeuden nojalla. Se kattaa myös välineet, joilla ei ole sitovaa vaikutusta kansainvälisen oikeuden nojalla, mutta jotka ”*voivat vaikuttaa ratkaisevasti sen säännösten sisältöön, jonka unionin lainsäätäjä antaa*”²³.

4.1.2. Soveltaminen käsillä olevassa asiassa

Osapuolten konferenssi on elohopeaa koskevalla Minamatan yleissopimuksella perustettu elin.

Säädökset, jotka osapuolten konferenssin on määrä antaa, ovat säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, koska yleissopimuksen osapuolten olisi toteutettava toimenpiteitä niiden täytäntöönpanon ja noudattamisen varmistamiseksi.

²³ Unionin tuomioistuimen tuomio 7.10.2014, Saksa v. neuvosto, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61–64 kohta.

Suunnitelluilla säädöksillä ei täydennetä eikä muuteta yleissopimuksen institutionaalisia rakenteita.

Sen vuoksi ehdotetun päätöksen menettelyllinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohta.

4.2. Aineellinen oikeusperusta

4.2.1. Periaatteet

SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan nojalla annettavan päätöksen aineellinen oikeusperusta määräytyy ensisijaisesti sen suunnitellun säädöksen tavoitteen ja sisällön perusteella, jota unionin puolesta esitettävä kanta koskee. Jos suunnitellulla säädöksellä on kaksi tavoitetta tai siihen sisältyy kaksi osatekijää ja jos näistä tavoitteista tai osatekijöistä toinen on mahdollista määritellä pääasialliseksi tavoitteeksi tai osatekijäksi, johon nähden toinen tavoite tai osatekijä on liitännäinen, SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan nojalla hyväksyttävällä päätöksellä on oltava vain yksi aineellinen oikeusperusta eli se, jota pääasiallinen tai ensisijainen tavoite tai osatekijä edellyttää.

4.2.2. Soveltaminen käsillä olevassa asiassa

Suunniteltujen säädösten pääasiallinen tarkoitus ja sisältö liittyvät ympäristön ja ihmisten terveyden suojeluun.

Sen vuoksi ehdotetun päätöksen aineellinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 192 artiklan 1 kohta.

4.3. Päätelmät

Ehdotetun päätöksen oikeusperustana tulisi olla SEUT-sopimuksen 192 artiklan 1 kohta yhdessä SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan kanssa.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta kyseisen yleissopimuksen liitteiden A ja B muuttamista koskevan päätöksen hyväksymiseen

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 192 artiklan 1 kohdan yhdessä sen 218 artiklan 9 kohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Unioni hyväksyi elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen, jäljempänä 'yleissopimus', neuvoston päätöksellä (EU) 2017/939²⁴, ja se tuli voimaan 16 päivänä elokuuta 2017.
- (2) Yleissopimuksen osapuolten konferenssin ensimmäisessä kokouksessa hyväksytyn työjärjestyksestä koskevan päätöksen MC-1/1 mukaisesti yleissopimuksen osapuolten, jäljempänä 'osapuolet', olisi pyrittävä kaikkiin tavoin siihen, että kaikista tärkeistä asioista päätetään yhteisymmärryksessä.
- (3) Yleissopimuksen 4 artiklan 8 kohdan ja 5 artiklan 10 kohdan mukaisesti osapuolten konferenssin olisi 16 päivään elokuuta 2022 mennessä tarkasteltava uudestaan yleissopimuksen liitteitä A ja B, ja se voi harkita muutoksia kyseisiin liitteisiin ottaen tässä yhteydessä huomioon osapuolten yleissopimuksen 4 artiklan 7 kohdan ja 5 artiklan 9 kohdan mukaisesti tekemät ehdotukset, yleissopimuksen sihteeristön yleissopimuksen 4 artiklan 4 kohdan ja 5 artiklan 4 kohdan nojalla saataville antamat tiedot sekä teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisten elohopeattomien vaihtoehtojen saatavuuden, kun samalla otetaan huomioon ympäristöön ja ihmisten terveyteen kohdistuvat riskit ja hyödyt.
- (4) Unioni toimitti yleissopimuksen 4 artiklan 7 kohdan ja 5 artiklan 9 kohdan mukaisesti 30 päivänä huhtikuuta 2021 yleissopimuksen sihteeristölle ehdotuksen²⁵ yleissopimuksen liitteiden A ja B muuttamisesta. Unionin ehdotuksella yleissopimuksen liitteen A muuttamisesta pyritään laajentamaan kyseisen liitteen

²⁴ Neuvoston päätös (EU) 2017/939, annettu 11 päivänä toukokuuta 2017, elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta (EUVL L 142, 2.6.2017, s. 4).

²⁵ Neuvoston päätös (EU) 2021/727, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, ehdotusten antamisesta Euroopan unionin puolesta elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen liitteiden A ja B muuttamiseksi siltä osin kuin on kyse lisättyä elohopeaa sisältävistä tuotteista ja elohopeaa tai elohopeayhdisteitä sisältävistä valmistusprosesseista (EUVL L 155, 5.5.2021, s. 23).

soveltamisalaa uusiin lisättyä elohopeaa sisältäviin tuotteisiin, joihin sovellettaisiin käytöstä luopumisen määräaikoja tai elohopeaa säänteleviä toimenpiteitä. Unionin ehdotuksella yleissopimuksen liitteen B muuttamisesta pyritään vahvistamaan käytöstä luopumisen määräaika elohopeaa sisältävien katalyyttien käytölle polyuretaanin tuotannossa.

- (5) Neljännen kokouksensa toisessa osuudessa osapuolten konferenssi antoi päätöksen MC-4/3²⁶ kahdeksan uuden lisättyä elohopeaa sisältävän tuotteen lisäämisestä yleissopimuksen liitteeseen A (I osa).
- (6) Neljän lisättyä elohopeaa sisältävän tuotteen osalta ei kuitenkaan päästy sopimukseen käytöstä luopumisen määräajoista. Päätöstä näistä määräajoista lykättiin päätöksellä MC-4/3 osapuolten konferenssin viidennen kokoukseen (31 päivänä lokakuuta – 3 päivänä marraskuuta).
- (7) Päätöksellä MC-4/3 lykättiin viidennen kokoukseen myös päätöstä elohopeaa sisältäviä katalyyttejä käyttämällä tapahtuvan polyuretaanin tuotannon lisäämisestä liitteessä B olevaan I osaan.
- (8) Afrikan alue on esittänyt yleissopimuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaisesti uuden ehdotuksen yleissopimuksen liitteen A muuttamisesta. Ehdotus koskee kosmetiikkaa, hammasamalgamia ja elohopeaa sisältäviä lampputa, ja siinä ehdotetaan uutta tekstiä liitteessä A olevaan I ja II osaan.
- (9) Unionin olisi puollettava yleissopimuksen liitteisiin A ja B ehdotettuja muutoksia siltä osin kuin ne olisivat yhdenmukaisia unionin ehdotuksen²⁷, unionin säännösten tai unionin toimintapolitiikan kanssa.
- (10) Unionin olisi puollettava yleissopimuksen liitteeseen A ehdotettuja muutoksia sellaisina kuin niihin viitataan Afrikan alueen esittämässä ehdotuksessa siltä osin kuin ne koskevat lampputa, kosmetiikkaa ja hammasamalgamia.
- (11) Osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa osapuolet harkitsevat päätöksen tekemistä yleissopimuksen liitteen A muuttamisesta.
- (12) On aiheellista vahvistaa kanta, joka otetaan unionin puolesta osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa, sillä jos ehdotettu päätös hyväksytään, sillä on oikeudellisia vaikutuksia, koska osapuolten on toteutettava toimenpiteitä sen panemiseksi täytäntöön kansallisella tai alueellisella tasolla tai molemmilla,

²⁶ Päätös MC-4/3 elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen liitteiden A ja B uudelleentarkastelusta ja muutoksista, tehty 25 päivänä maaliskuuta 2022.

²⁷ Neuvoston päätös (EU) 2021/727, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, ehdotusten antamisesta Euroopan unionin puolesta elohopeaa koskevan Minamatan yleissopimuksen liitteiden A ja B muuttamiseksi siltä osin kuin on kyse lisättyä elohopeaa sisältävistä tuotteista ja elohopeaa tai elohopeayhdisteitä sisältävistä valmistusprosesseista (EUVL L 155, 5.5.2021, s. 23).

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Yleissopimuksen osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa unionin puolesta otettava kanta on puoltaa yleissopimuksen liitteen A muuttamista koskevan päätöksen hyväksymistä, jos päätös

- on yhdenmukainen unionin säännösten kanssa tai
- on yhdenmukainen 29 päivänä huhtikuuta 2021 annetun neuvoston päätöksen (EU) 2021/727 kanssa tai
- tukee käytön asteittaista lopettamista sellaisten elohopeaa sisältävien lamppujen luokkien osalta, joita tarkoitetaan Afrikan alueen yleissopimuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaisesti tekemässä ehdotuksessa ja joiden osalta elohopean käyttöä koskevien poikkeusten uusimista koskevat hakemukset on hylätty direktiivin 2011/65/EU mukaisesti tai
- tukee hammasamalgamin käytön asteittaista lopettamista.

2 artikla

Unionin edustajat voivat jäsenvaltioita kuullen sopia 1 artiklassa tarkoitetun kannan tarkentamisesta osapuolten konferenssin viidennessä kokouksessa tapahtuvan kehityksen perusteella paikalla järjestettävien koordinoitavien kokousten aikana ilman uutta neuvoston päätöstä.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu komissiolle.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*